

Nr. 8.

Anul I.

RÂNDUNICA

FÓIE LITERARĂ-BELETRISTICĂ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

APARE

IN SIBIU, DE TREI ORI PE LUNĂ.

PROPRIETAR-EDITOR ȘI REDACTOR

SILVESTRU MOLDOVAN.

SUMARUL:

Așa a fost să fie	Marg. Moldovan.
Dorință	I V. Simionescu.
Drițu	Brebenel.
Tinèrul pescar (trad.)	M. de Bonacchi.
Lăturenii	Ioan dela Brad.
Epigrame	I. Cândea.
Scrisóre din București	g.
Un concert	— mr. —
Rămurele:	
Neica Mihaiu	Lora.
Din înțelepciunea lumii.	J. G. Barițiu.
Feliurite	* *

Apare:
în 10, 20 și 30 a fiecărei luni.

Abonamentul:
Pe an 6 fl., pe jumătate de an 3 fl., pe pătrar de an 1-70 fl.
Pentru România și străinătate pe an 16 franci.

Proprietar-editor și redactor Silvestru Moldovan.

AȘA A FOST SĂ FIE.

Novelă.

(Urmare.)

Margareta Moldovan.

Cei prezenți se uitară lung unul la altul cu priviri întrebătoare și dând din cap, se depărtară în vârful degetelor, ca și când nu ar voi să conturbe liniștea morței.

Augustin rămase neclintit lângă cadavrul mamei sale și erupse din nou într'un plâns amar. Acum își plângea în adevăr sôrtea crudă și fericirea pierdută pentru totdeauna.

— Ce a mai fi și acesta — întrebă preotul pe Grangul, după ce s'au despărțit de Prosoac.

— Mai scie Dumneșeu, ce să dîc. Dôr n'a fost el incurcat în dragoste cu nepoța lui Moș-Töder?

— Că bine dîci, pentru asta era el tot la pădure. Mă miram eu să fie vînatul cauză mergerii sale atât de des pe acolo.

— Nu-i vorbă, e drăgălașă fetiță și frumușică, dar tot nu e potrivită pentru el.

— Apoi da, asta-i, atunci ar veni potopul preste noi, dacă ar lua un tinăr de condițiunile lui pe o fată de acele, fie chiar ca o dîină.

— Bine, bine părinte, dar scii vorba, că amorul nu caută rangul.

— Ei, rang ne rang, asta nu merge, de altfel acum s'a isprăvit tot, ai auzit dôr, că a lăsat cu blăstêm de morțe mamă-sa, ca să nu o ia.

— Da, am auzit, dar mă pune pe gânduri, căci demult am observat, că Augustin nu o prea are la inimă pe domnișora Oprea.

— Apoi de, dragostea vine și mai târziu.

— Vine, vine, numai noroc să le dea Dumneșeu.

— Să odihnescă Dumneșeu sufletul repozatei în pace — dîse preotul despărțindu-se de Grangul.

— Odihnescă-o Dumneșeu.

Cum se vestese ori-ce lucru în lume, așa se vesti pretutindenea și aceea, că Augustin Vlad era în rela-

țiuni de amor cu Măriora, nepoța lui Moș-Töder a pădurariului, și că mamă-sa lui Augustin a lăsat cu limbă de morțe blăstêm pe acesta dragoste.

În curînd tot orașul vorbea de acest eveniment. Dîmnele din societatea înaltă vorbeau despre acesta cu capetele apropiate, ca nu cumva să le audă cineva, că vorbește despre amorul unui tinăr cu poziție înaltă, cu a unei fete simple din popor. Țineau derogătoare totă cestia acesta societății lor.

Vestea ajunse și la Măriora. Ea se întristă foarte, căci scia, că unde este blăstêm, acolo noroc nu pôte fi. Acum dar a abdis de tôte iluziunile-i plăcute și de tôte fericirea, căci pentru ea, care era crescută cu multă evlavie, nu se mai putea realiza o astfel de căsătorie. Deveni fricosă acum, să temea de ori ce lucru mic, care îi făcea neplăcere. Pretutindenea îi părea că o urmăresce blăstêmul.

Augustin nu se arăta pe la Oprea, decât foarte arare-ori, cu atât mai mult venea și acum la Măriora. Numai aici era pentru el liniște și mîngăiere. Degeaba își propusese a o privi numai ca pe o cadră, amorul lui era cu mult mai mare, decât să îl scie înfrana pe deplin. Aprôpe în tôte ziua mergea la ea, dar nu o mai afla veselă și sprintenă, ci tristă și gânditoare. Fața îi devenea din ce în ce mai palidă și se putea vedea urma unei mari suferinți sufletesci.

Augustin nu-i spusese nimic din cele ce a dîs mamă-sa în ultimele clipe ale vieții sale. Nu voia să îi amărescă sufletul. Ajunsesse la credința, că trecînd un timp ôre-care, va putea barem încât-va uita impresiunile acele curioase ce i-au lăsat vorbele mamei sale și va putea fi fericit cu Măriora, luându-o de soție. — El nu scia, că Măriora aflase totul, căci nici ea nu-i aminti nimic, vrînd să îl cruțe de iritațiune și supărare nouă.

— Ce îți lipsește, Măriórá dragă? — o întrebă într-o zi Augustin.

— Ce se îmi lipsescă? — Sunt nenorocită.

— Pentru-ce?

— Pentru-că m'a pedepsit Dumnezeu.

— Pe tine? Pentru ce se te fi pedepsit?

— Mă mai întrebi? Nu sunt eu óre uitată de toți mucenicii? — Sau póte am păcătuit și acum trébuie să mă pocăiesc.

— Nu te osândi drăguță.

— Cum nu, când sunt așa prigonită de nenorociri și suferințe. — Éta, iubesc și eu, ca toate inimile omenești, dar dintre toți, numai eu sunt nenorocită — Ați mâne te cununi cu Lucreția Oprea și apoi ce îmi rămâne mie? Nimic alta, decât durere și suferință.

— Dar ți-am spus Măriórá dragă, că aceea nu va fi nici-când. Eu nu mă cunun cu Lucreția, și atunci când acesta s'ar pretinde — ceea ce nu se póte — necondiționat, atunci aș înceta de a simți, de a cugeta, și chiar și de a esista. Tu scii bine puicuțo, că prin logodirea mea cu ea, am împlinit numai ultima dorință a mamei mele.

— Sciu totul, Augustine, și cu atât mai rău. Sciu tot, nu mai tainui înaintea mea nimic. Mama ta a lăsat cu blăstem de mórte să nu se facă căsătoria noastră.

— Cine ți-a spus asta, Măriórá?

— Orașul întreg vorbește despre asta.

— Ei ș'apoi ce te interesează pe tine orașul, dacă eu vreau.

— Nu se mai póte.

— Bine, bine scumpă, dar nu trébuie să iai tu așa pe inimă toate vorbele unei femei și mai mult, a unei mame îngrijate. — Mama s'era era îngrijată de viitoriul meu, căci nu era convinsă despre iubirea ta și despre nobleța inimei tale. Fii sigură, că dacă ar

ceți în inimile noastre, ne-ar binecuvânta de acolo, de sus.

Vlad le dișe aceste cu o durere adênc simțită. El își da totă străduința să convingă pe Măriórá, ba să se convingă și el însuși, că blăstemul acesta nu va avea nici o urmare. În inima lui se adăposti neliniștea, care îi făcea să-i pară chiar și cele mai senine zile, înou-rate și neguróse.

— Vorbe frumoșe Augustine, dar nu s'a alege nimic. Nu póte fi nici când nevasta ta.

— Măriórá — dișe Vlad cu voce rugătoare, luându-i mâinile într'ale sale — vrea-i să mă părăsesci, tu, care mi-ai fost totă mângâierea și speranța, să nu te am nici pe tine? Asta nu se póte!

— Trébuie să se póta. Tu trébuie să iai pe Lucreția, căci îți este mirésă, ea te iubesc, e potrivită cu tine, eu — — ochii îi se umplură de lacrimi, și cu voce inecată dișe: eu sunt fată simplă, n'am crescere, n'am avere, — nu sunt pentru tine. Sunt nenorocită, sunt o păcătósă, care a iubit cum nu i-a fost iertat; am păcătuit, sunt un suflet uitat de lume, ba póte și de Dumnezeu.

— Măriórá, pentru Dumnezeu nu vorbi așa, tu scii, că toate vorbele tale tânguitoare, trec ca săgeata prin inima mea... Nu mi-o mai răni — lasă, că mi-a fost destul în suferință, acum aș vrea să fiu fericit — lângă tine.

— Dea Dumnezeu să fi fericit, doresc din inimă. Cu mine nu mai poți, nu pot face una ca aceea, nu mă lasă simțul, frica și muștrarea conștiinței, să calc un blăstem. — Dómne nu mă lasă, unde ar fi atunci liniștea sufletului meu? Să iau asupra-mi blăstemul de mamă? Scii bine ce-i așteptă pe aceea, sufletele lor n'au pace nici pe ceea lume; apoi eu, ... vreau ba-rem acolo să am îndestulirea sufletescă și fericirea, cari pe pământ nu le-am avut. (Va urma.)

RĂMURELE.

Neica Mihaiu.

Cunoscuta-ți pe Mihail Bogorescu?

Mulți vor fi, cari póte nici de nume nu i-au auzit cu tóte că a fost om vestit în felul său. Pentru aceea, cari nu l'au cunoscut, voiu a-l descrie, ca să nu-i piară urma așa dintr'odată.

N'a fost căsătorit nici când.

Era om de vre-o cincideci și cinci de ani, măruntel, gros, cu păr și barbă roșietică, cărunță și cu ochi verđii scilpicioși. Mustețile și le ungea și resucea regulat în tóta diminiéta. Fiind mustețile lungi și stufoșe, apoi unse cu pomadă de stătea grósă pe ele, păreau a fi două sulite în două părți. Aceste erau mândria lui Mihail Bogorescu.

Era destul să dișă cineva, că mustețile îi sunt în neorânduială, sau că nu-i șede bine cu ele, și să strica pe tóta viața cu neica Mihaiu.

Să rămășise odată cu un domn, că își póte înoda mustețile la cefă așa, cum pórtă damele cravatele de tull, adecă limpede pe romănesc, cu două lațuri. Rămășagul a fost pe dece sticle de Champagne.

Să constitui o comisiune esaminătoare. Un domn avea să ducă în îndeplinire inodatul musteților.

Și neica Mihaiu spre fala și mândria lui, câștigă rămășagul. Mustețile erau legate ca o cravată „sans gêne.”

Să destupă îngrabă o sticlă de Champagne și haid la „să trăiescă mustețile lui neica Mihaiu.”

Vin era destul, voie încă berechet.

Era cam pe la a patra sticlă de vin, când neica Mihaiu sătul de a mai sta cu buzele rânjite, dorî să i se desfacă mustețile. Desfă musteți dacă poți! Să încalciră prost. Mai apoi fiind și unse cu pomadă de stătea dungă pe ele, să lipiră de olaltă.

Abia rămase bietul neica Mihaiu cu câte-va fire întregi din odorul de musteți.

Las că apoi nu le-a țienit nici celorlalți de diua aceea. Ajunsese tréba aprópe la cuțite.

De atunci neica Mihaiu avea o grozavă antipatie față de bărbați, pre când femeile! Ah, cu aceste păreau că isvorec nu altfel vorbele din gătul lui.

Era un chevalier bêtărul după tóta forma.

Să purta parfumat de îți bătea la nas cale de o postă.

Cu deosebire făcea curte la cocónele, despre cari scia că au culină bună și sunt ospitale.

Pe aici apoi las numai pe neica Mihaiu, că mi-le lăuda și mi le făcea complimente, de vrênd nevrênd trébuia să îl invite la masă.

Intra la o cocónă:

— Sărut mâna cocónă dragă, ce?

— Bine ai venit domnule Bogorescu, poftim și ocupă loc.

— Merci, merci, ce?

DORINȚĂ.

Se duc iluziile tôte
Și ărași ădilele se duc,
Se schimbă glôte preste glôte
Ca frunțele ce se usuc.

Hăt înapoi mă duc gândul
Ce-a fost de mult să mai privesc,
Ear vremea parcă-și schimbă rîndul
Și vorbe dragi m'ademenesc! . . .

O! cât n'ași da pentru o clipă
Trăită 'n vremi de nebunii
Și dus de-a gândului aripă,
S'adorm 'nainte de chindii.

Ioan V. Simionescu.

DRITU.

(Urmare.)

De Brebenel.

După ce Aron Terciu a mai clătinat de două trei ori din cap, aședându-și șerpariul cu cătărambile înainte a tușit una sdravănă apoi a răspuns:

— Hm! Dragul meu! Meșter de bardă și meșter de gură, fie-i pomană cui ți-a făcut-o, că bine grăesci. Cine-i de una e de tôte, să ădica. Dar precum ai vorbit de deschis așa și eu nu umblu cu mâța 'n sac. Te-aș putea incurca cu vorba, c'ai venit pe neașteptate și să ne mai gândim, dar îți spun verde: nu să pôte. Sinefta e ca logodită cu Bucuru vecinului. Au crescut lângă olaltă și de mici copii i-am hotărit unul și ne-am deprins cu gândul că așa are să fie. Dela asta una nu ne mai putem abate. Suntem înțeleși și cu vecinul de trei ani lucrăm laolaltă. Chiar și gardul din mezuina curții cădend nu l'am mai făcut, deore-ce tot are să fie o curte, căci așa a voit Dumnezeu. — Deci cautăți

norocul în altă parte și nu te supăra pe noi, căci altcum nu putem, de ce să și ădicem. Ba ca să fiu drept îți mai spun ceva. Nu știu adevărat să fie, dar eu așa cred. Bărdașii nu-s cu noroc și mie nu-mi plac. Spunea adecă, tatăl meu bietul — biet să fie de păcate — că i-a spus moșu-său o istorie dintr'o carte sfântă, că pe vremea când au restignit jidovii pe Domnul Hiristos, Maica Precestă drăguța, s'a dus la bărdașul, care a fost tocmit crucea, și l'a rugat să o facă mică, s'o pôtă duce fiul ei mai lesne până pe delul Golgotei. Dar bărdașul chiar din potrivă o-a făcut mare și grea. Atunci Precesta a blăstemat pe bărdași:

„Să lucrî cu anul
„Și să nu veđi banul.

— Și tocmai așa este. Bărdaș bogat n'am vėđut, căci zace pe ei blăstēmul Precestei . . . Fă cum te va lu-

— Cum te affi?
— Fôrte bine, ce?
— Și eu bine, îți mulțămesc.
— Da cum, ce mai faci, ce?
— Sunt ocupată fôrte mult.
— Da, da, cocónele sunt harnice, ce? Ai bună bucatăresă, ce?
— Da, este bunișóră.
— Fierbe bine, ce?
— Fierbe, fierbe.
— Faci prânđ bun astăđi, ce?
— Supă cu gălusce de ficat, rasol cu sos de sardele, puu prăjit și plăcinte cu brânđă.
— Prințiar, delicat, fôrte bun, tocmai de aceste imi plac mie, ce?
— Ei dacă îți convine, să rămăi la mine pe prânđ domnule Bogorescu.
— A—a sărut mănutele cocónă dragă, sunt fô-ôrte, cum să ădic — imi convine prea mult, decât să pot refusa așa ceva, ce? — —
Când era să-și inchirieze o casă:
— Bună ădina cocónă, am cetit că ai două odăi de inchiriat, ce?
— Da, sunt domnule.
— Bune odăi, ce?
— Fôrte bune.
— A iată vine o coconiță, este a dtale, ce?
— Da, este fiia mea.

— A, sărut mănile coconiță, — tinără, frumușică, ce?
— Poftesci să veđi odăile domnulei?
— A, imi pare bine, că voi eu avea o garofiță, ca acésta de stăpână, ce?
Așa mai departe. Têrgul să făcea.
De dansat nu a dansat nici când, cu tôte aceste era cel mai zelos frecuentator al balurilor și petrecerilor. Aici de obicei povestea cu domnișóre, cari ședău mai mult. Acestora le era neica Mihai un credincios curtisan.
— Sărut mănile coconiță. Bine, bine cauți, — imi place, ești ca o idilă, ce?
— Imi pare bine că ai venit domnule Bogorescu, cum îți petreci?
— Bine, bine. Da dta coconiță nu joci, ce?
— Ba joc — răspundea acésta genată — dar . . .
— Ți-e cald, ce? Imi permitiți să vė . . . să vė răcoresc . . . mă rog evantailul mie, ce? —
Când era la tērguit ceva, era o adevărată pacoste pe capul vėndătorului.
— Cum dai cortul acesta de plóie, ce?
— Cinci și jumătate.
— Ce, cinci și . . . ce?
— Și jumătate.
— Bre omule ce vrei, ce?
— Să vėnd domnule.
— Nu să pôte, nu să pôte! ce?

mina Dumneșu, că noi nu mai putem întorci lucrul cu vecinul. Suntem gata cu toate. Ați e Duminecă, Joi facem „tomnăla” și vor face apoi strigările, așa, că preste trei săptămâni va fi nunta, la care bucuros te vedem și te poftim ca pe un om de omenie, dacă vei fi pe aici. Asta e vorba mea cea din urmă, de asta se te ții — Așa-i bătrâna?

— Așa trebuie să fie, că altcum nu se poate.

II.

Dacă ar fi știut Sinefta de poeziile lui Eminescu, i-ar fi răspuns Drițului când a eșit năcăjit din casă: „sburătoriu cu negre plete, vin la noapte de mî fură”, așa i se ducea inima după el. Dar ea n'a putut dice nici o vorbă, cum era pădita de ai lor. Drițu însă i-a șoptit pe furiș: „Las pe mine! N'ai grijă!” Și s'a dus acasă borborosind, dacă nu mi-o dă, o iau cu sila, dacă nu vrea ea să vie — o fur. Ajuns acasă și-a pus lucrurile în rînduială, și-a dat lucrul toemit în sama altor bărdași, și Luni, Marți și Mercuri și-a scos datoriile de pe unde a putut și și-a vîrit banii în fundul șerpierului, apoi s'a gătat de drum.

— Era spre Joi dimineta — povestea Drițu când era în duși buni — pe la 3 césuri în luna lui Maiu, când am plecat singur numai cu furcoiul cel cu trei corne în mână. Când am ajuns în „Dêlu verdelor” din capul satului, venea de cătră „hulă” pe sus un vâlăntac aprins ca un snop, din care ploua schinte. Era smeul ucigă-l crucea. L'am vîrut cu ochii până s'a băgat pe urloiu, în casă, Ghesulet din „Noagoș”. Semn rêu, mi-am gândit, dar tot m'am dus și până la stana din Perii Hundrubechiului nu m'am oprit. Aici era baciul, fratele tati, la oile unor mărgineni și eram cunoscut cu ciobanii. Am spus uncheșului ce am de gând și mi-a dat drept, dicînd: „O furăm de o ar pădi mama șerpilor, las pe mine, numai să nu spunem la toți ciobanii. Știu eu la care”.

Sara după mulsul oilor, am prins trei cai la un căruț și eu cu furcoiul, unchiul cu două pistole cu

„țindăr”, ér doi fărtați de ciobani, voinici de tremura locul când călcau, cu măciuci ferecate, am plecat să iscodim, ținésé-va logodna cum a đis Aron Terciu, ori vor sta să facă pe voia fetei. Când colo ce se veđi. Să audeau chiotile și jocul din capul satului, așa își petreceau.

De-aș fi avut atunci pe Terciu înainte mea, îl rupeam în dinți, așa m'am cătrănit.

Noroc cu unchiașul, altfel făceam o măgărie.

— Lăsați pe mine băieți, ce știți voi. Smulgeți holdă de săcară, și aduceți la mine să vă arêt cum se trăește în lume. — Am smuls ș'am adus.

„Acum faceți ca mine! Infășurați obedele rôtelor și osia la capetele butucului să nu durăe când vom trece pe calea de după grădini — Așa. Acum puneți mărunchie de paie sub scândura coșului. — Bine. Acum mîi Șofrone, scôte tăpălôgele cailor din șerigla să le punem cojoc la picioare, să nu degere, pân' vom duce ploconul la „toemêlă”. — Bine. Acum mîi Șofrone, scôte traistuța cu urdă din asta-sară, dă-mi-o mie și stați aici până voi veni. Dar nu stați cu mâinile în sin, ci până atunci tăiați holda cu cuțitele și umpleți de jumătate coșul căruțului, să nu-și ródă soldurile gră-suna, dacă nu s'a da cu buna, vom fi siliți s'o lungim ca p'o slănină. D'or veni jitarii dați-le din ploscă, și de n'or tăcea nici pentru urda dela amêđi, legați-i fedeleș, auzi Șofrone?”

„Las pe mine neică! De n'or fi đis ocinașele astađi să nu-i aducă dracu”, răspunse Șofron indreptându-și teca cu cuțitele, de mî luase fiori.

Nici un sfert de cias n'a trecut și unchiașu era îndărăpt. „Am pus pe „bêtrâna” la cale. Aia ții scôte afară de sub patrafiru popei în điuva de cununie, nu acum dela „tomnêlă”.

Și ne-am dus încet și lin, de nici noi nu credeam că mergem, așa am fost ticluit căruțul. Grădina Sineftei da în hotar, odat'am ajuns.

- Cum domnule, cum nu se pôte?
- Ce vorbești omule? nu te pricep, ce?
- Apoi cum vreți, mî rog, să îl cumpărați?
- Cu trei vreați, ce?
- Nu, nu se pôte domnule, e marfă de cea mai faină și e fabricat nou, mî rog să vă uitați numai.
- Bine, bine veđ eu ce-i și cum, îl dai cu trei, ce?
- Nu se pôte.
- Da trei și jumătate vrea-i, ce?
- Nu.
- Bine, dacă nu îl dai mî recomand, ce?

Așa mergea până ajungea la un rezultat ôre-care. Neica Mihaiu era unic în feliul său. De lucrat nu luera nici când, venit avea atâta, încât cu cumpenêlă trăia bine.

— Sunt om practic domnule, — dicea el — mî știu acomoda după lume, — ce? —

Cu vizitele pe la cocône, cu primblări, mai cu invitări — de cele nolens volens — cu răsucitul musteților, treceau đilele lui neica Mihaiu, de nici nu scia cum. El ducea de obicei vestile cele mai nòue pe la cocône și pentru acêsta era și bine primit ori unde.

În feliul acesta își petrecu viața neica Mihaiu, ce?

Lora.

Din Înțelepciunea lumii.

Aforisme alese și traduse de Jeronim Barițiu.

Maiestate e naturei omenesci! pe tine să te caut la mulțime? Dela început ai locuit numai la puțini.

Schiller.

Milióne se ocupă ca specia să existe; dar numai prin puțini se transplantă omenimea.

Schiller.

De unde vine omul? Prea rêu pentru un đeu, prea bun pentru întêmplare!

Lessing.

Ômenii sémână mai mult timpului, decât părinților lor.

Ali.

Ômenii cei mai mari sunt legați prin o slăbiciune de secolul lor.

Goethe.

Ômenii și paravanele nu stau drept.

Japanez.

„Măi băeți, scoteți gardul din pământ cu trei pari și-l trageți de-o parte să avem pântă la o vreme de strimțore“. Până să facem bine ce-a dis, eca „bătrâna“ infolită, și mergând la unchișu dișe: „Uite-o după șură. Nopțe bună! mulțămim de urdă“. „Noroc“ șopti uncheșul. „Ai grijă să nu te ineci cu ea, e cam vēr-tosă. De altcum ești deprinsă, mi-ai mâncat destulă până era lumea lume. Sēracă viață . . .“ „Acum Drițule dute, și voi măi Șofrone, pe delături, și cum v'am spus!“

M'am apropiat de Sinefta. Tremura.

— Da ce-i?

— N'am putut birui, nu m'au ascultat.

— Hai cu mine.

— Vai de mine, ce-o dișe tata, mama, omenii.

Nu, dōmne feresece. Nu, îi pęc . . .“

N'a apucat să vorbescă și Șofron a și inhățat-o c'o mână pe după cap, una pe mai în jos, și cu că-

ciula lui cea cât o ferdelă, apucată pe din'untru cu dinții din vērful fundului, i-a astupat gura, și cu ea în brațe, până bați în palmi a fost la căruț. Eu am rămas incremenit de iuțala, cu care s'a făcut, și vērđend cum o duce, credeam că nici n'o mai vērđ. M'a smuls celalalt cioban, și când am ajuns la căruț, Șofron era sus în picioare pe sēcără cu ea. Ne-am suit cu toții. Șofron s'a lăsat cu ea în genunchi, mi-a pus-o în pōlă, dar cu mână tot pe după capul ei și cu căciula pe gură, și unchișu — bice la cai, pe cale în jos. După câte-va clipele Șofron îi dă drumul, dișend: „Nați-o! Astupă-i gura cu altecelea, că i-a părea mai bine; că și mie-mi pare rēu, c'am ascultat de neica, mai bine lăsam căciula la căruț, cel puțin o smântâneam eu mai întâiu.

Și Sinefta, de unde să plângă? A ris cu hohot de vorbele lui Șofron.

(Va urma.)

TINĒRUL PESCAR.

(Traducere din contele A. de Platen.)

*A nopței mult dorită stea
Se oglindese 'n val,
Și luntrea 'n port ce s'odihnea
Pescaru-a tras la mal:*

*„A dișei muncă-am isprăvit,
„Dar cum, sufletul meu,
„Cum, fă' de tine — un dor cumplit,
„Purta-coiu nōptea eu?!“*

*„Pe mal o salcie a crescut
„Și-o pētră stă sub ea,
„Sub pētra rece, 'n rece lut,
„Stă mōrtă draga mea . . .!“*

Mihaiu de Bonacchi.

LĂTURENII.

Lătorean de pe Cămpic
Cu opinci de ciocărlie
Lătorean de pe Tērnāvă
Cu opinci de scrofă nēgră.

(Chiuitură pop.)

În centrul Ardélului plin de jale, pe țermurele stâng al linului Murēș sunt o grupă de sate române, cu 300—900 suflete — cele mai mari. — În acēsta grupă numărăm comunele: Botezul, Găbudul, Fărăul, Nandra, Heria, Gheja, Ațintișul, Gămbuțul, Spălnaca, Nogilacul și alte câte-va. Omenii se ocupă aprōpe numai cu agricultura, țin vite frumōse și produc.cereale bune, pe cari le vērđ la tērgurile de mărturie din Murēș-Uiōra și Murēș-Luduș, mai rar în Turda și Aiud, cari sunt în depărtare. Scolile sunt în stare debilă. De meserii abia se vorbesce. Ei, dară se nu fac digresiuni mai departe, ca să se nu mă abat dela subiectul de tratat.

În comunele supra-numite, începēnd pe la Ispas, și până tōmna cătră Sântă-Măria mică, când pęcurariul își caută căciula; sātenii cu mic cu mare, cu tiner cu bătrân, că hārbați cu femei se desfētēză adese-ori Dumineca și în sērbători la petrecerea „Lăturenilor“.

Cuvēntul „Lăturenii“ în numitele comune e o numire stereotipă, sub care se înțeleg feciorii și fetele, cari merg din un sat în altul din apropiare, ca să pęcără și se facă cunoscinte — în dișele de sērbători.

Am asistat ca băietandru în comuna natală Botez la petrecerea „Lăturenilor“, luam parte ca spectator, când mergeam dela scōlă, și trebuie să-o spun, că nu cunosc o petrecere romānescă mai curată, și mai impunētore, în care tineretul romān se-și manifesteze adevērata sa fire și individualitate.

Mergerea „Lăturenilor“ se întēmplă după eșitul din biserică. Feciorii — tot ce are satul mai frumos — se adună la un loc, unde e și ceterașul împreună cu secundantul său — de comun ambii țigani, căci pe Murēș e raritate a vedē un romān musicant. Preste puțin timp se adună și dintre fete o mulțime. Când toți, cari au voia de mers, sunt adunați, feciorii plēcă înainte, îndērētul lor merg musicanții cāntând din ceteră, ēră la o mică depărtare vin și fetele. Feciori și fete sunt îmbrăcați de sērbătore, în vestmintele cele mai frumōse ce au. Cei, cari știu dintre feciori să jōce cu bățul călușeresce, își duc fiecare cu sine măciuca frumos chindișită, pe carea o folosesc la joc și nu arareori ca armă credincioasă la cas de bătaie. — Căci trebuie să amintesc, că une-ori se întēmplă și ciocniri între „Lăturenii“, în cari măciuca jōcă un rol însemnat. Nici odată însă nu se întēmplă, ca un fecior să improcuesueze pe altul că l'ar fi hātut. Cine cu ce capētă, ține și tace, așteptând timpul ca să-și rēsbune tot pe cale cavalerescă.

Sosiți în comuna vecină „Lăturenii“ sunt bine primiți de către feciorii și fetele din loc. Intrăga comună se concentrează, sau în mijlocul satului, unde de comună jăcă feciorii și fetele în fie-care Duminecă și sârbătore, ori la o casă privată, unde este curte destul de spațioasă și loc bun de joc. La cărcimă nu se ține nici odată jocul. Adese-ori vin „Lăturenii“ și din două ori trei comune. Ți se înalță inima, când vezi feciorii și fetele, cari totă săptămâna au muncit, cu câtă grație și vioiciune își petrec și jăcă până spre sântitul sôrelui. Jocul se începe cam după 10 ore. Țiganii șed pe o laviță, ori adese stau în picioare în mijlocul locului merit pentru joc. Feciorii formeză un grup de o parte, ăr fetele mari de altă parte. Printre ele sunt preserate și din nevestele tinere. Publicul privitoriu, bărbați și femei șed pe pomnolele ce sunt făcute din pământ pe lângă case și garduri, ori pe locul verde dimprejur.

De comun, locul unde se ține jocul are împrejur estindere încă de ajuns spre a încăpea publicul. Mu-

sica începe. Feciorii jucători se înșiră unul după altul și în mers tactic, fac câte-va preumblări în jurul musiceii — în forma cercului. Se încep apoi chiuiturile, căci nu e privit de jucăuș acela, ce nu scie striga — chiui.

Dăm aci câte-va chiuituri, ca:

Chiuieste nu striga
Să răsune ulița
Să te-audă bădița

Da, ai gură mutule
Și picioare surdule!

Pune-ți péna pe măsură
Cum îți stă stogul la șură.
Pune-ți péna retezată
Cum îți stau boii 'n poiată.

De n'ar fi ochi și sprâncene
N'ar mai fi păcate grele,
Da ochi și sprâncene sunt
Păcatele-s pe pământ.

(Va urma.)

Ioan dela Brad.

EPIGRAMĂ.

Unui iubitor de vinars.

Te ai jurat că 'n viața ta
Vinars în gură nu-i mai lua
Și te ții de datorie
Căci nu bei de cât rachie.

Unui pretins poet.

Să scrii ori ce poesie
Fără de a te mai subscrie
Și ți-a spune ori și cine
Că-i făcută chiar de tine.

I. Căndea.

SCRISORE DIN BUCURESCI.

— *Expoziția de tablouri a pictorilor români. — „Tinerimea română“.* —

Sunt trei săptămâni, de când s'a deschis, la 16/28 Maiu a. c., prima expoziție română de pictură și sculptură a artiștilor în viață, în salele Ateneului.

Expoziția a fost arangiată la inițiativa ministrului nostru de culte dl Tache Ionescu, care prin acesta a a voit să dea un avânt mai mare, cu deosebire picturii române atât de tinere încă. Nisuița ministrului, pot dice, a fost încoronată de un frumos succes și tot-odată este o probă, că artiștii noștri în pictură și sculptură s'au înmulțit în mod considerabil. Căci ătă, pecând nu mai nainte decât cu un deceniu pictorii români erau o raritate, acum la Ateneu au espus opere de artă 45 de artiști de ai noștri. Operele sunt espuse în două sale mari ale Ateneului, ornate cu gust cu flori și verdătă, printre cari sunt aședate ici colo operele de sculptură. Cele mai multe tablouri le are espuse un compatriot al Dvoștră din Sălăgiu, dl Nicolae Bran, care numai acum de curând s'a întors în țară dela Paris. Juriul i-a admis la expoziție 30 picturi în oleiu, 2 desemnuri și un pastel. Dl Alpari are espuse 13, apoi au mai espus pictorii Artachino, Șoldănescu, Alesandrescu, Luchian, Pascali, G. Vernon etc. ăr dintre sculptori amintesc cu deosebire pe dl Ionescu-Valbudea.

Operele în genere sunt succese și publicul pôrtă un viu interes față de expoziție. Ministrul de culte, dl Tache Ionescu a vizitat în două rânduri expoziția, cumpărând mai multe lucrări pentru pinacoteca noastră. Asemenea au mai cumpărat și alți privați mai multe opere de artă.

Intre instituțiunile culturale din capitală, cari lucră pentru răspândirea culturii și luminei și pentru indemnul la muncă culturală în tinerile generațiuni, este fără indoiială una dintre cele mai valorose, societatea „Tinerimea română“, înființată și susținută de mai inulți tineri devotați cauzei culturale. Societatea „Tinerimea română“ a implinit în 21 Maiu a. c. al 17-lea an al esistenței sale; ea redigiază tot sub acest nume revista științifică-literară cunoscută publicului prin valoroșii sei articoli. Președinte al societății este de present dl Nicolae S. Dumitrescu, ăr diriguitorul revistei este dl Rădulescu-Niger. Societatea dă în fie-care an premii numêrose, cărți și îmbrăcăminte copiilor sdrădalnici dela scôlele primare din capitală. Premiile se distribue de obicei la 21 Maiu, ziua de aniversare a societății, după-ce se țin concursuri cu băieții în decursul unei luni de zile.

Anul acesta distribuirea premiilor a fost arangiată odată cu aniversarea 17 a societății. Serbarea s'a ținut în sala Ateneului, cu solemnitate deosebită, cu cântări și declamațiuni din partea elevilor, cu vorbiri etc. Ministrul de culte Tache Ionescu dimpreună cu dômna a luat parte la serbare, împărțind singur cărțile și hainele la copii, precând dômna Ionescu împărțea coronele celor premiați. S'au împărțit premii la vre-o 200 de copii. Serbarea s'a sfârșit cu marșul lui Horia, cântat de elevi. Sara s'a dat un banchet splendid cu participarea membrilor societății. Pentru aniversarea a 17 a esistenței societății, s'a edat un număr sârbătorese al revistei „Tinerimea română“.

UN CONCERT.

Un venerabil bătrân ne-a spus, că înainte de acésta cu vre-o 35 de ani, cu ocaziunea unei inmormântări românești în Sibiu, unul dintre cântăreți a cântat de pe note. Străinii s'au mirat de acésta și un compatriot sas a mers la cântăreț să se convingă, că într'adevăr sunt note acele, de pe cari cântă.

Era o raritate acest lucru la români și étă acum românii sibieni intruniți în reuniunea română de musică sunt capabili de a reprezenta pe lângă melodiile noastre dulci naționale și opere de musică clasică cu desțeritate și precisiune admirabilă.

Progresul e vedit și acela de care este strins legat acest progres, este cunoscutul și abilul nostru compositor și profesor de musică dl George Dima. El a organizat reuniunea, el a condus-o pe calea perfecțiunii, grupând puterile musicale în jurul său, astfel că reuniunea de un șir de ani încóce face onóre românilor prin prestațiunile sale.

Dovadă despre acésta este și concertul cel mai nou, ce l'a dat reuniunea Sâmbătă sara, în 9 Iunie n. a. c. cu concursul escelentei celiste, a d-rei Leontina Gártner-Grădinar, care a esecutat cu fineța și precisiunea-i artistică obicinuită piesele din program, ce le-a luat asupra-și.

Programul a fost compus afară de piesele pentru violoncel, din piese românești și clasice. Piesele naționale: Flórea în câmp, de Matilda Cugler-Poni, Ce faci Iónă? și Fântána cu trei isvóre, compositii de George Dima, au fost esecutate de cor, ér' Clopotul (de Schiller, musica de Romberg) a fost esecutat de soli, orchestră și cor, secerând aprobări generale și aplause frenetice pe deplin meritate dela publicul ascultător, care a implut până la indusuală marele pavilion din grădina Hermann.

— nr. —

FELIURITE.

Una și alta.

În biroul de căsătorie. În orașele mari sunt birouri de căsătorie regulate, a căror loc îl țin prin orașele din provincie babe bătrâne, cari au mare bucurie a încheia legături de căsătorie între tineri.

Birourile de căsătorie din capitale sunt rafinate și fac multe șmecherii. Bărbaților naivi, cari recurg la astfel de birouri, nu odată li se spune, că tocmai este de măritat o fată orfană, cu zestre de 50, 60, 100 de mii fl. pe care o pôte vedea respectivul, plătind un entrée de cinci fl.

El este apoi introdus în o odaie întunecósă, cu o singură ferestruie mică. Prin acésta privesce și vede o damă naltă elegantă, frumoasă, grațiosă. E dama din cestiune. El e încântat de ea, că de fitórea sa soție.

Acum vine însé și cealaltă parte a lucrului. Șeful biroului îi spune, că trebuie ca și dama respectivă să-l privească în secret și-i spune să vină poimâne. Atunci se repetéză scena de mai nainte, dar întors: dama e în odaia întunecósă și tinéru la lumină.

La un sfert de cias vine șeful biroului cu un registru în mână și-i dice în ton serbătoreșc:

— Domnul meu, imi pare fórté réu, dar trebuie să-ți comunic, că ești nenorocos, dama, care te-a privit adinéori, nu te vrea de soț; pagubă . . . de altădată vei fi mai cu noroc.

Sciți cine e dama? O cusătóresă sau vre-o domnișórá de serviciu, o figurantă năimită, care pentru un fl. bucuros vine la birou pentru câte-va minute, ér biroul încaséză mii de fl. pe calea acésta dela tineri ușor creqători.

* * *

De ale trenului. Când omul plecă cu trenul și are grabă, negreșit că-i este nécaz, când trenul merge încet, sau stă mult la câte-o stațiune. Cu deosébire să întemplă acésta pe căi vicinale și pe căi ferate noúe. Așa d. e. când vestitul Banfi-pașa dela Deș „a făcut“ calea ferată dela Cluș până la Deș, călătorii povesteau minuni despre trenul acesta. El mergea la început așa de încet, încât îl întreceai cu o trăsură cu un cal.

Odată fochistului i s'a gătat apa necesară la mașină și trenul s'a oprit pe câmpul deschis, atunci călătorii au cărat cu pălăriile apa dela un isvor din apropiere, ca să pótă călători mai departe. La acest tren era aplicat odată un conductor, care era vênător mare. El își lua de obicei și pușca cu sine. Odată a pușcat, precând mergea trenul un iepure mașinistul a oprit trenul și iepurele a fost adus cu alaiu.

Dar nu numai la noi se întemplă de aceste, ci și prin alte țeri.

Așa d. e. pe o cale vicinală în Germania s'a întemplat, că la o stațiune s'a coborit din tren un domn din clasa primă, singurul pasager pe tren, afară de personal. Domnul se primbla pe peron, ér trenul sta, tot sta. Într'un târziu domnului urindu-i-sé, întrebă pe conductor, pentru ce nu plecă mai departe?

— Noi tocmai așteptăm — dice conductorul cu curtoasie — să te urci dta în tren, ca să putem pleca.

Un alt cas, tot în Germania:

Nicăiri nu sunt cerșitorii așa de obrasnici, ca în Germania; să iau după tine, te urmăresc și nu-i chip și modru să te scapi de ei. În Berlin odată un olog, cu picioare de lemn a cerut dela o damă pe stradă milă; acésta i-a dat doi-trei bani, dar cerșitorul a urmărit-o mai departe, ceréndu-i de nou milă; a urmărit-o pe strade, în prăvălii, pretutindenea. Dama, ca să scape de persecuție, n'avu încătrău, trebui să plece cu trenul din Berlin. Cerșitorul o urmări și la gară. Dama se urcă în trenul care pleca spre Potsdam, veselă, că a scăpat de cerșitor. Dar ce să vadă? Când trenul a plecat, cerșitorul se ținú de el pe jos, pe lângă cupeul în care să afla dama și pe drum până la Potsdam îi ținú o vorbire despre misericordie.

Acésta glumă a apărut în un diar nemțesc, înainte de acésta cu un jumătate de véc și este pôte cea dintăiu glumă mușcătóre, prin care să satirisa mersul prea încet al trenului.

Un inserat iaponez. La noi în Europa vedem qilnic prin diare fel de fel de inserate de căsătorie. Acésta datină s'a răspândit și în afară de Europa, la

iaponezi. Un diar din Iaponia a publicat nu de mult următorul inserat:

„O damă tină ar vrea să se mărite. Fața ti este frumoasă ca rosa, părul negru, sprâncenele arcuite, gura mititică și dragălaşă. Afară de acesta e foarte avută, atât de avută, încât îi este cu puțință dimpreună cu soțul său a admira ziua florile, ăr năptea a cânta imnuri de laudă stelelor de pe cer. Fiitorul ei bărbat trebuie să fie asemenea tinăr, frumos și cult și atât de credincios, încât și mormântul să îl împartă cu ea.“

Iaponezele nu rămân îndereptul europenelor noastre.

Anecdote.

Cartea de vizită.

Doi pretini, oameni de cinste
Cel avut mai slab de minte
Pe cel mai sêrac de stare
Il invită la mîncare.
Avutul încă se gată
Să fie 'nviat vre-odată
Cel sêrac dar il invită
Intr'o ți la carne friptă:
„Vino pe la două ore
— Dise — la prîndul meu mare.“
Avutul, la două ore
Grăbesce cu nerăbdare,
Dar ce-a făcut cel sêrac?
Ușa casei și-a 'ncuiat
Și a luat-o la plimbare
Ne-avînd nimic de mîncare.
Prietînul veni pe dată
Și află ușa 'ncuiată;
„Măi, amar m'a păcălit.
Dar nu face chiar nimic,
Eu încă mi-l păcălesc
Căci pe ușa-l iscălesc.“
Scôte creta, iscălesce:
„Mare măgar cin' cetesce!
Nu treci o săptămînă
Cînd se 'ntălesc împreună,
Cel avut — fără răbdare —
Il strigă în gura mare:
„Scii frate c'am fost la tine,
Și-acasă n'aveai pe nime?!“
„Sciu, că cartea-ți de vizită
De ușa a fost lipită.“

Ploesci, în Iunie, 1894.

I. Cîndea.

Originea jocului unguresc ciardaș. Un amic al nostru, care în orele sale libere se ocupă cu studii etnografice, ne scrie, că a dat în o cronică veche de originile jocului ciardaș. Pe cînd mai tôte elementele etnografice ale poporului unguresc, precum portul, datine și obiceiuri etc. sunt luate dela poporele băstinașe din patrie și din țerile învecinate, ciardașul este propriu al poporului unguresc.

Cronica adecă spune, că ungerii în migrațiunea lor din Asia în Europa, au dat de un loc plin de urzici cât vedeai cu ochii. Cum se trecă ei prin marea acăsta de urzici? căci am uitat să vă spun, că în cronică cea veche, după cum ne asigură prietînul nostru, stă scris, că ungerii pe acea vreme, ca popor nomad, n'aveau altă îmbrăcăminte, decât piei de cal în spate, ăr

picioarele erau . . . góle, goluțe. S'au socotit ei mult, că ce e de făcut, în sfîrsit neavînd încărău, s'au hotărît să trecă în fuga mare prin urzici. În fuga lor însă făceau cu picioarele sărituri și mișcări pipărate, de . . . ciardaș.

După ce au trecut întregi, sănătoși, dar cu picioarele beșicate, de bucurie că au scăpat de urzici au început să jöce cu aceleși mișcări iuți, ca și prin urzici și de-atunci, de câte-ori au vre-o bucurie fac tot aceleși sărituri și mișcări.

Etă, după cronică cea veche, originea jocului ciardaș.

De ale casei.

Despre îngrijirea părului. (Urmare). Mătręta produce întotdeauna mîncărime și căderea părului. Spre a înlătura acăstă bôlă a părului, care de multe ori aduce chelia, trebuie a se spăla pe cap cu apă și cu săpun, sau odată pe săptămînă sêra înainte de culcare cu céiu de malva vulgaris (nalbă), sau de țărițe de grău, sau de capete de mac; ără dimineța părul trebuie uns până la rădăcină cu următorea alifie, ce se va lua dela farmacie (spîțerie sau potică): Oleiu de cad 2 grame, sulfur 3 grame, și vaselină 30 grame.

Tôte aceste se se amestece bine, se se pună într'un vas bine acoperit, și se se țină la un loc cam răcoros.

Să scie, că diferite bôle sunt în stare a provoca căderea părului, care bôle sunt: sifilisul, tifosul (lungórea), frigurile prelungite, preocupățiunile spirituale prea multe, etc.

Spre a împedeca căderea părului, trebuie a face spălături cu rum simplu sau amestecat cu o fiertură de cójă de quinquină, adecă a lua dela farmacie 30 grame cójă de quinquină, a le pune se fiarbă într'o cantitate de apă, cam 100 grame, se fiarbă bine, pe urmă se tórnă preste acăstă fiertură 50 grame rum bun; se va pune într'o sticlă bine astupată; pe urmă se va spăla în fie-care sară cu o perie muiată în zama acăsta la rădăcina părului, ăr dimineța trebuie a se feri de rēcělă, acoperind bine capul, cînd ese afară.

Am đis, că din cauza frisatului se produce alopecia sau chelia. Acăstă bôlă se formeză astfel: incede a eși nesce glandule (cucue) pe partea cea părósă a capului, cresc până ajunge ca alunele, încep se cócă, sparg și scôte o materie galbenă verde, foarte cleiósă și cu un miros acru pătrundător. Acăstă materie se usucă în coji galbene închise și tărătóse, cu o nesuferită mîncărime și cu o iutělă de róde pèrul îi umflă rădăcinele lui și le aduce într'o stare de cócere de ese fôrte lesne din loc pèrul.

(Va urma.)

Dr. Elefterescu.

Deslegarea aritmografului din Nr. 6 este următorea: 1. Minotaurul, 2. Mestécănul, 3. Timp perdut, 4. Peloponnez, 5. Basarabean. Cifrele gróse din quadrate dau cuvîntul Memorandum.

Deslegare corectă au trimis următorele dómne, dşóre și domni: Cornelia Stoica (Seliște), Aurelia Filip (Badon), Lucreția Magda (Feneș), Vióra Magdu (Ecica-română), Maria Dehelean (Sistaroveț), Hortensia Penciu (Zernesci), Polixena și Paulina Mesaroz (Turda), Veturia Ivan (Alba-Iulia), Augusta și Olimpia Vlăduț (Turda), Augusta Glodar (Brașov), Victoria Aron (Galați), Mariți Bologna (Turda), Cornelia și Lucreția Gotheaș (Baru-Mare), Aurelia Dănilă (Buda-telec), T. Bocancea (Jurcăuț Bucovina), Emil Cigarean (Turda), Virgiliu S. Florian (Almașul-Mare), Nicolae Onciu jun. (Toracul-Mare), Virgil Tacit Brăilensis (Brăila).

La sortare premiul I a căștigat dşóra Hortensia Penciu din Zerneșci.